

УДК 343.34

[https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-9\(27\)-718-727](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-9(27)-718-727)

Мисливий Володимир Андрійович доктор юридичних наук, професор, професор кафедри інформаційного, господарського та адміністративного права, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», проспект Берестейський, 37, м. Київ, 03056, тел.: (067) 563-76-79, <https://orcid.org/0000-0002-7246-3683>

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА НЕПРАВДИВЕ ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ЗАГРОЗУ ГРОМАДСЬКІЙ БЕЗПЕЦІ: СУБ'ЄКТИВНІ ОЗНАКИ

Анотація. Розглянуто питання кримінальної відповідальності за вчинення кримінальних правопорушень, передбачених статтею 259 «Завідомо неправдиве повідомлення про загрозу безпеці громадян, знищення чи пошкодження об'єктів власності» Кримінального кодексу України. З урахуванням положень кримінального законодавства та теорії кримінального права здійснено загальний аналіз суб'єктивних ознак складів указанного злочину з огляду на їх кримінально-правову та кримінологічну характеристики. Підтримано необхідність більш чіткої регламентації в законі про кримінальну відповідальність психоемоційного стану як ознаки суб'єкта кримінального правопорушення. На основі проаналізованої судової практики щодо діянь, пов'язаних з неправдивими повідомленнями про загрозу громадській безпеці, досліджено загальні ознаки суб'єкта, а також розглянуто їх соціально-демографічні, соціально-рольові, морально-психологічні та кримінально-правові якості, що характеризують особу винного та можуть слугувати запобіганню вказаним посяганням. Визначено ознаки суб'єктивної сторони даних злочинів з огляду на умисну форму вини, вид та різновид умислу щодо цих діянь. Висвітлено відображення ознак суб'єктивної сторони в кримінальному судочинстві та звернено увагу на необхідність визначення мотивів та мети вчинення вказаних посягань. Окремої уваги присвячено аналізу ознак суб'єктивної сторони неправдивих повідомлень про загрозу безпеці, які утворюють кваліфікований склад злочину, якщо завідомо неправдиве повідомлення спричинило тяжкі наслідки. Запропоновано щодо таких наслідків розглядати необережну форму вини суб'єкта. Внесено пропозиції щодо вдосконалення норми про злочини, пов'язані з неправдивим повідомленням про загрозу безпеці громадян, знищення чи пошкодження об'єктів власності, а також практики її застосування.

Ключові слова: правопорушення, правове регулювання, правова відповідальність, неправдиве повідомлення, неправдиві чутки, недостовірна інформація, громадська безпека, громадський порядок, судочинство.

Myslyvyy Volodymyr Andriyovych Doctor of Law, Professor, Professor of the Department of Information, Economic, and Administrative Law, National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute," Beresteyskyi Avenue, 37, Kyiv, 03056, tel.: (067)563-76-79, <https://orcid.org/0000-0002-7246-3683>.

LIABILITY FOR FALSE REPORTING ON THREAT TO PUBLIC SAFETY: MENS REA

Abstract. The issue of criminal liability for the commission of criminal offenses under Article 259, "Knowingly False Report of a Threat to the Safety of Citizens, Destruction, or Damage to Property," of the Criminal Code of Ukraine is considered. A general analysis of the subjective elements of the compositions of this crime has been carried out, taking into account the provisions of criminal legislation and the theory of criminal law, focusing on their criminal-legal and criminological characteristics. The need for clearer regulation in the law on criminal liability concerning the psycho-emotional state as a characteristic of the subject of a criminal offense has been supported. Based on an analysis of judicial practice related to actions involving false reports of threats to public safety, the general characteristics of the subject are examined, as well as their socio-demographic, social-role, moral-psychological, and criminal-legal qualities that characterize the offender and may serve as a basis for preventing such offenses. The subjective side elements of these crimes are defined, taking into account the intentional form of guilt, the type and subtype of intent concerning these actions. The reflection of the subjective side elements in criminal proceedings is highlighted, with attention drawn to the need to determine the motives and purpose of committing such offenses. Special attention is devoted to the analysis of the subjective side elements of false reports of threats to safety, which constitute a qualified composition of the crime if the knowingly false report caused serious consequences. It is proposed that negligent form of guilt be considered in relation to such consequences. Proposals are made for improving the norm regarding crimes related to false reporting of threats to the safety of citizens, destruction, or damage to property, as well as the practice of its application.

Keywords: offense, legal regulation, legal liability, false report, false rumors, inaccurate information, public safety, public order, legal proceedings.

Постановка проблеми. Кримінально-правова охорона громадської безпеки від кримінальних правопорушень та їх запобігання є одним із завдань

кримінального законодавства, що передбачено окремим розділом IX «Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки» Особливої частини Кримінального кодексу України. Серед системи норм названого розділу окремої уваги потребує стаття 259 Кримінального кодексу України (далі – КК), яка передбачає відповідальність за завідомо неправдиве повідомлення про загрозу безпеці громадян, знищення чи пошкодження об'єктів власності. Кримінальний закон відносить ці діяння до категорії тяжких злочинів, що загрожують здоров'ю і життю людей, власності, громадській безпеці та порядку функціонування багатьох ланок суспільного життя. Крім цього, вказані діяння створюють певні умови для підживлення терористичних злочинів, адже їх вчинення супроводжується порушенням діяльності органів державної влади, об'єктів виробничої та невиробничої сфер, критично важливих об'єктів інфраструктури, закладів охорони здоров'я та освіти або настанням тяжких наслідків, відволіканням правоохоронних органів та інших безпекових структур від виконання своїх основних функцій.

Небезпека цих посягань зростає в умовах воєнного стану, адже держава не лише дає відсіч збройній агресії ворога, але й активно протидіє таким засобам гібридної війни, як неправдиві повідомлення, поширювання дезінформації, різного роду чуток, що створюють безлад, паніку, тривогу та страх серед населення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показує, що складу злочину, пов'язаного із завідомо неправдивим повідомленням про загрозу безпеці громадян, знищення чи пошкодження об'єктів власності, приділяється увага в юридичній літературі, зокрема питання цих посягань розглядали в своїх роботах В. П. Ємельянов, О. В. Кириченко, В. М. Куц, В. П. Тихий, В. М. Шевчук, К. В. Юртаєва та інші науковці. Плідним науковим дослідженням цієї проблеми є монографія В. М. Куца і О. В. Кириченка «Неправдиве повідомлення про загрозу громадській безпеці (кримінально-правова характеристика та заходи протидії)» (2006 р.), в якій здійснено комплексний аналіз кримінально-правових та кримінологічних питань протидії вказаним кримінальним правопорушенням.

Водночас, триваючий розвиток кримінального законодавства та правозастосовної практики вимагає подальшого дослідження кримінально-правових питань протидії вказаним злочинам і, зокрема, поглибленого вивчення їх суб'єктивних ознак.

Отже метою цієї статті є дослідження суб'єктивних ознак складу злочину, пов'язаного із завідомо неправдивим повідомленням про загрозу безпеці громадян, знищення чи пошкодження об'єктів власності, а також внесення відповідних пропозицій щодо вдосконалення кримінального закону та практики його застосування.

Виклад основного матеріалу. Дослідження суб'єктивних ознак складів злочинів, передбачених ст. 259 «Завідомо неправдиве повідомлення про загрозу безпеці громадян, знищення чи пошкодження об'єктів власності» КК, вимагає визначення їх суб'єкта як центрального та визначального елемента будь-якого протиправного посягання. Невипадково саме суб'єкту кримінального правопорушення законодавець присвятив окремий розділ IV «Особа, яка підлягає кримінальній відповідальності (суб'єкт кримінального правопорушення)» Загальної частини КК, де в ч. 1 ст. 18 таким визнається фізична осудна особа, яка вчинила кримінальне правопорушення у віці, з якого відповідно до КК може наставати кримінальна відповідальність [1]. Отже закон і теорія збігаються в тому, що загальний суб'єкт характеризується трьома ознаками, а саме особа має бути: 1) фізичною, 2) осудною, 3) досягти певного віку. При цьому всі названі ознаки суб'єкта для його визнання у складі кримінального правопорушення є обов'язковими.

Не вдаючись у детальний розгляд учення щодо суб'єкта кримінального правопорушення, яке є предметом окремого дослідження, слід зазначити, що вітчизняне кримінальне право визнає суб'єктом кримінального правопорушення лише фізичну особу, тобто людину, тоді як в інших правових системах, включно із законодавством деяких європейських країн, такими суб'єктами визнаються також і юридичні особи.

Наступною ознакою суб'єкта є осудність особи, якою згідно із ч. 1 ст. 19 КК визнається особа, яка під час вчинення кримінального правопорушення могла усвідомлювати свої дії (бездіяльність) і керувати ними. Суб'єктом закон також визнає обмежено осудну особу, тобто таку, яка під час вчинення кримінального правопорушення, через наявний у неї психічний розлад, не була здатна повною мірою усвідомлювати свої дії (бездіяльність) та (або) керувати ними (ст. 20 КК).

Одразу відзначимо, що 12,4 % осіб, які вчинили ці суспільно небезпечні діяння, були визнані судом неосудними. Напевно такий їх високий показник може пояснюватися специфічністю цього посягання. Що ж стосується питомої ваги обмежено осудних суб'єктів серед цих діянь, вона становить близько 3,0 %, що обумовлено наявністю у них незначних ознак легкої олігофренії або психічних розладів, спричинених вживанням наркотичних засобів чи алкоголю.

Аналіз судової практики показує важливе значення для кримінальної відповідальності та призначення покарання за вчинення цих діянь з'ясування особистісних властивостей та якостей суб'єктів. При цьому йдеться як про кримінально-правову характеристику «суб'єкта кримінального правопорушення», так і кримінологічну характеристику «особистості злочинця». Адже відмінність між названими категоріями відносно умовна, оскільки вони органічно поєднані сукупностями типологічних рис осіб, які вчиняють

кримінальні правопорушення. У сучасній кримінології аналізують переважно такі типологічні блоки структури осіб: а) соціально-демографічні; б) соціально-рольові; в) морально-психологічні; г) кримінально-правові [2, с. 135]. Усі складові цього комплексу мають безпосереднє відношення до кримінально-правових ознак суб'єкта кримінального правопорушення та його оцінки, у чому переконує узагальнення судової практики.

Важливою кримінально-правовою ознакою суб'єкта є досягнення віку, з якого при вчиненні кримінального правопорушення може наставати кримінальна відповідальність. Кримінальний закон не передбачає зниженого віку для осіб, які вчиняють діяння, передбачені ст. 259 КК, а отже їх суб'єктами є особи, які досягли 16-річного віку. Аналіз судової практики з огляду на соціально-демографічні ознаки суб'єктів показує, що ці посягання вчиняються переважно особами чоловічої статі (93 %), які є громадянами України (99,0 %). Що стосується вікового статусу, то питома вага неповнолітніх осіб у віці від 16 до 18 років, засуджених за вказані діяння, становить лише 0,2 %, що у цьому сегменті не варто вважати критичним рівнем щодо злочинності неповнолітніх. Кількісні показники засуджених за ці злочини зростають за окремими віковими категоріями і становлять: від 18 до 25 років – 11,0 %, від 25 до 30 – 13,0 %, від 30 до 50 – 55,0 % та суттєво знижуються у віці від 50 до 65 – 18,0 %, а у віці від 65 років і більше взагалі становлять лише 1,0 %. Таким чином, найбільш криміногенною є категорія осіб у віці від 30 до 50 років – це засуджені, які вже набули сформованих життєвих орієнтирів і значного соціального досвіду, та мали б становити одну з найбільш активних частин населення.

Наведені показники характеризують обов'язкові ознаки загального суб'єкта кримінального правопорушення, передбачені законом, але не вичерпують усіх ознак, що мають значення для оцінки його протиправної поведінки. Сучасні наукові розвідки пропонують не обмежувати закон класичною тріадою ознак суб'єкта, а вважають доцільним додати до них таку ознаку, як «емоційний», «психоемоційний» або інший близький за змістом стан, необхідний для більш повної кримінально-правової характеристики суб'єкта. Така пропозиція вдається слушною, оскільки кримінальний закон містить такі категорії, як «сильне душевне хвилювання» (ст. ст. 36, 38, 116, 123 КК), «стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або стан під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції» (ст. ст. 21, 286-1 КК) та деякі інші стани, які пов'язані з внутрішніми психічними, емоційними станами суб'єкта, що у певних випадках можуть впливати на його відповідальність. У цьому контексті варто підтримати передбачення у законі про кримінальну відповідальність таких станів, які пропонуються у проєкті нового КК України [3], адже аналіз неправдивих повідомлень про загрозу безпеці показує, що 34,0 % засуджених вчинили ці

злочини, перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, що, без сумніву, є умовою їх вчинення та свідчить про її поширеність.

Важливим показником є рівень освіти засуджених. Аналіз показує, що більше половини цих діянь вчинено особами з професійно-технічною (28,0 %) та базовою (30,0 %) або повною загальною середньою (28,0 %) освітою, а 11,0 % мали базову або повну вищу освіту. Отже, у будь-якому разі не буде обґрунтованим посилатися на низький рівень освіти правопорушників як фактор, що обумовлює цей вид злочинності, оскільки початкова освіта або її відсутність у суб'єктів цих злочинів складає лише 1,2 %.

Неабияке значення для характеристики засуджених за вчинення цих злочинів має їх соціальна роль у суспільстві, яка показує, що суб'єктами були: робітники (8,0 %), пенсіонери та інваліди (7,0 %), військові (3,0 %), безробітні (2,0 %), службовці (1,0 %), приватні підприємці (1,0 %), учні шкіл, ліцеїв, гімназій (1,0 %), студенти (1,0 %), працівники господарських товариств (0,3 %), медичні працівники (0,2 %), педагоги (0,1 %) і, нарешті, працездатні особи, які не працювали та не навчались (71,0 %). Наведені дані хоча й частково відображають соціальний зріз суспільства, проте звертають увагу на значний контингент осіб, не включених у процес продуктивної соціальної діяльності. Особливо варто зазначити, що 17,0 % з них раніше мали судимість, причому половина з цих осіб має дві і більше судимості.

Складовою внутрішньої сторони цих злочинів є їх суб'єктивна сторона, яку законодавець також не обійшов увагою, сформулювавши у Розділі V «Вина та її форми» Загальної частини КК поняття вини як її головної обов'язкової ознаки, щоправда залишивши за межами кримінального закону визначення таких факультативних ознак суб'єктивної сторони, як мета та мотив.

Аналіз суб'єктивної сторони свідчить, що термін «завідомо» у диспозиції статті вказує виключно на прямий умисел як вид умисної форми вини, що відповідає теорії кримінального права і підтверджується судовими вироками. У більшості вироків суди зазначають раптовість виникнення умислу, хоча це не завжди детально обґрунтовується у вирокі. Суд фактично визнає, що умисел і його реалізація здійснюються винним одночасно та цілеспрямовано під впливом різних внутрішніх та зовнішніх факторів (стан сп'яніння, конфлікт, суперечка, помста тощо). Додамо, що із суб'єктивної сторони діяння, передбачене ст. 259 КК, відрізняється від адміністративного проступку за ст. 173-1 КУпАП (поширювання неправдивих чуток), де форма вини законодавцем не визначена.

При встановленні вини постає питання щодо її форми за наявності тяжких наслідків як кваліфікуючої ознаки ч. 2 ст. 259 КК, якими можуть бути заподіяні тілесні ушкодження або загибель людей, матеріальна шкода, пов'язана із заходами щодо евакуації людей, збитки внаслідок порушення

нормальної діяльності об'єктів посягання, витрати, пов'язані із залученням екстрених, аварійних, технічних, експертних та інших служб і підрозділів тощо. Оскільки тут йдеться про матеріальний склад злочину, виникає питання щодо психічного відношення винного до вказаних наслідків. Враховуючи, що в ч. 2 ст. 259 КК законодавець використав конструкцію «те саме діяння», тобто яке вчиняється з прямим умислом, то залишається необхідним визначення психічного відношення суб'єкта до вказаних наслідків. Відповідь на це питання вже частково надана у формулюванні основного складу, адже саме діяння – завідомо неправдиве повідомлення за наміром винного, є лише загрозою громадській безпеці загибеллю людей чи іншими тяжкими наслідками, а не бажанням чи байдужістю щодо їх настання. Отже, при неправдивих повідомленнях про небезпеку громадян, знищення чи пошкодження об'єктів власності шляхом можливого вибуху, підпалу чи інших небезпечних дій, що потягли тяжкі наслідки, суб'єкт може передбачати можливість їх настання, але легковажно розраховувати на їх відвернення або не передбачати можливості їх настання, хоча повинен був і міг їх передбачати. Таким чином, при настанні тяжких наслідків слід вбачати наявність щодо них необережної форми вини у виді кримінальної самовпевненості або кримінальної недбалості. Отже в такому складі буде наявною змішана форма вини, проте в цілому злочин вважається умисним.

Факультативними ознаками суб'єктивної сторони кримінальних правопорушень є мотив та мета їх вчинення, які у даному складі злочину законодавцем не передбачені. Проте ці ознаки, безсумнівно, мають важливе значення, адже не випадково теорія кримінального права та рекомендації з правозастосовної практики завжди орієнтують суди щодо обов'язкового їх з'ясування у кримінальному судочинстві. На жаль, кримінальний закон не містить визначення мотиву і мети вчинення кримінального правопорушення, тому їх слід розрізняти. Адже наукою кримінального права вироблено поняття мотиву як внутрішнього психічного спонукання суб'єкта щодо вчинення певного посягання, що ж стосується мети, то в якості такої вважається те, чого суб'єкт, вчиняючи посягання, прагне досягти. Так, наприклад, мають місце випадки корисливих мотивів вчинення цих діянь. Зокрема підсудна, використовуючи месенджер «Telegram», протягом 16-19 лютого 2022 року розсилала неправдиві електронні письмові повідомлення про мінування будівель у столичному регіоні, отримавши за ці злочинні дії онлайн-заробіток на загальну суму 1400 гривень на свою банківську картку, а отже повторно вчинила діяння з корисливих мотивів, передбачене ч. 2 ст. 259 КК, [4].

Практика показує, що іноді мотиви винної особи можуть бути наслідком тривалої психологічної установки. Так Х. з березня по вересень 2012 року перебував у Державній установі «Хмельницький слідчий ізолятор» у зв'язку

обранням запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою за підозрою у вчиненні ним кримінальних правопорушень, передбачених ч. 1, 2 ст. 259 КК України. Через тривалий період, 13 липня 2023 року, завідомо усвідомлюючи, що поширена інформація є неправдивою, з метою помститися за завдані образи під час перебування в названій установі, він умисно надіслав SMS-повідомлення з мобільного телефону про наявність вибухонебезпечного предмету у приміщенні Державної установи «Хмельницький слідчий ізолятор» [5].

Проте аналіз судових вироків показує, що у переважній більшості з'ясування судами мотивів та мети вчинення вказаних діянь відсутнє, хоча їх зміст показує, що така можливість суддями не була використана. Найчастіше, на наш погляд, такими мотивами підсудних були спонукання, що виникали на підґрунті: хуліганства, конфлікту, роздратованості, помсти, ревнощів, гніву, заздрощів, образи, тяжких сімейних обставин, складної життєвої ситуації, нервового виснаження тощо.

Проте важливим вдається виважений підхід правосуддя, фрагмент якого варто навести. Обвинувачений 04.06.2024 року, реалізуючи раптово виниклий умисел, спрямований на завідомо неправдиве повідомлення про підготовку вибуху, розуміючи, що воно порушить громадський спокій, з мобільного телефону надіслав на електронну адресу повідомлення про мінування та нібито існуючу підготовку вибуху приміщення будівлі «ДТЕК Одеські Електромережі», що відноситься до об'єктів критичної інфраструктури, з вимогою протягом 15 хвилин відновити електропостачання в усьому місті.

У вирокі суд встановив, що підсудний, 54-річний чоловік із вищою технічною освітою, до війни працював старшим судовим механіком на судах далекого плавання, одружений, раніше не судимий, тривалий час, протягом трьох років, був без роботи, що призвело до значних фінансових труднощів. Спочатку його сім'я витратила всі заощадження, а згодом була змушена продати квартиру матері, щоб існувати за ці кошти. Тривала війна, відсутність роботи та електроенергії створили у нього значний психічний стрес, який призвів до вчинення злочину. Метою злочину було відновлення електропостачання у місті. Після цього до нього приїхала поліція, затримала його та провела обшук. У цей час його мати, дуже розхвилювавшись, отруїлася пігулками. Коли його доставили до відділу поліції, мати була доставлена до лікарні, де вона померла наступного дня.

Засуджуючи обвинуваченого, призначаючи йому покарання та звільнення від його відбування, суд врахував усі вищезазначені обставини, мотив та мету вчиненого діяння і звернув увагу на слова підсудного про те, що Бог уже покарав його. Раптова смерть матері, яка настала через його дії, є найгіршим покаранням. Цей вердикт виніс *judex sine ira et studio* (суддя без гніву і пристрасті – *лат.*), адже вирок підкреслює об'єктивність та неупередженість судді, який взяв до уваги всі аспекти справи, включаючи моральний вимір [6].

Наприкінці, торкаючись питання призначення покарання за діяння, передбачені ст. 295 КК, аналіз судової практики за останні п'ять років показує, що незважаючи на те, що ці злочини є тяжкими, у 85,0 % вироків за їх вчинення підсудним призначалося покарання у вигляді позбавлення волі на строк до п'яти років зі звільненням на підставі ст. 75 КК від відбування покарання з випробуванням. Отже, з одного боку наявна суворість санкцій ст. 259 КК, а з іншого практика показує їх незатребуваність, тому, на наш погляд, це питання заслуговує окремого дослідження.

Висновки. Підсумовуючи розгляд ознак суб'єктивної сторони злочину, передбаченого ст. 259 КК, відзначимо такі положення: 1) за результатами аналізу 12,4 % осіб, які вчинили ці діяння, були визнані судом неосудними, що можна пояснити специфічністю самого посягання; 2) серед суб'єктів злочину переважають особи чоловічої статі (93,0 %); 3) питома вага неповнолітніх осіб віком від 16 до 18 років, засуджених за вказані діяння, становить лише 0,2 %; 4) найбільш криміногенним контингентом є особи віком від 30 до 50 років (55,0 %), які мають бути носіями сформованих орієнтирів соціальної відповідальності та активною частиною населення; 5) доречно підтримати закріплення у кримінальному законі такої ознаки, як стан суб'єкта при вчиненні злочину, адже 34,0 % засуджених вчинили ці злочини у стані сп'яніння; 6) більшість суб'єктів злочинів мають належний рівень освіти, що потенційно виключає випадки можливого невігластва; 7) значна частина засуджених не була залучена до продуктивної соціальної діяльності, адже 71,0 % злочинців – це працездатні особи, які не працювали і не навчалися, з яких 17,0 % мали судимість; 8) суб'єктивна сторона цих злочинів передбачає лише прямий умисел, який переважно виникає раптово; 9) кваліфікація діяння за ч. 2 ст. 259 КК при наявності тяжких наслідків передбачає необережну форму вини, але при цьому злочин вважається умисним; 10) у більшості вироків мотив і мета вчинення цих діянь судами не з'ясовується, хоча їх підґрунтям часто виступають такі чинники, як роздратованість, помста, ревнощі, гнів, заздрість, образи, тяжкі сімейні обставини, складні життєві ситуації, нервові виснаження тощо; 11) незважаючи на те, що ці злочини є тяжкими, у 85,0 % випадків підсудним призначалося покарання у вигляді позбавлення волі на строк до п'яти років із звільненням на підставі ст. 75 КК України від відбування покарання з випробуванням, що свідчить про те, що суворість санкцій ст. 259 КК має потенційно обмежену застосовність.

Література:

1. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-ІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст. 131. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
2. Кримінологія : підручник / А. М. Бабенко, О. Ю. Бусол, О. М. Костенко та ін. за заг. ред Ю. В. Нікітіна, С. Ф. Денисова, Є. Л. Стрельцова. 2-ге вид., перероб. та допов. Харків, Право, 2018, с. 135.

3. Текст проєкту нового Кримінального кодексу України/Draft of the new Criminal Code of Ukraine. URL : <https://newcriminalcode.org.ua/criminal-code>.

4. Вирок Святошинського районного суду м. Києва від 20 жовтня 2022 року. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106862336>.

5. Вирок Городоцького районного суду Хмельницької області від 30 липня 2024 року. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120687455>.

6. Вирок Малиновського районного суду м. Одеси 25 липня 2024 року. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120596528>.

References:

1. Verkhovna Rada of Ukraine (2001). Kryminalnyi kodeks Ukrainy vid 05.04.2001 № 2341-II [Criminal Code of Ukraine of May 04, 2001 No. 2341-II] Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, no. 25–26, art. 131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> [in Ukrainian].

2. Babenko A. M., Busol O. Yu., Kostenko O. M. et al. (2018). *Kryminolohiia [Criminology]* (2nd ed., rev.). Kharkiv, Pravo [in Ukrainian].

2. Tekst proiektu novoho Kryminalnoho kodeksu Ukrainy [Draft of the new Criminal Code of Ukraine]. URL : <https://newcriminalcode.org.ua/criminal-code> [in Ukrainian].

4. Vyrok Sviatoshynskoho raionnoho sudu m. Kyieva [Verdict of the Svyatoshyn District Court of Kyiv]. (2022, October 20). URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106862336> [in Ukrainian].

5. Vyrok Horodotskoho raionnoho sudu Khmelnytskoi oblasti [Verdict of the Horodotsky District Court of the Khmelnytskyi Region]. (2024, June 30). URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120687455> [in Ukrainian].

6. Vyrok Malynovskoho raionnoho sudu m. Odesy [Verdict of the Malinovsky District Court of Odesa]. (2024, June 25). URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120596528> [in Ukrainian].